

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Державний заклад
«Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К.Д. Ушинського»
Нерубайський академічний ліцей №1 Нерубайської
сільської ради Одеського району Одеської області
Одеський приватний заклад освіти «Тіква–Ор Самеах»

**ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
II ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ
«МОДЕРНІЗАЦІЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ
В СУЧАСНИХ ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ»**

Одеса – 2025

УДК 371

ББК 74

Рекомендовано до друку Вченою Радою Державного закладу
«Південноукраїнський національний педагогічний університет імені
К.Д. Ушинського»

Протокол № 11 від 27 лютого 2025 року

Модернізація освітнього процесу в сучасних закладах освіти:
збірник матеріалів II Всеукраїнської науково-практичної конференції
(м. Одеса, Україна, 20-21 лютого 2025 року). Редколегія: І.А.Княжева,
Т.І.Койчева, Т.Ю. Осипова, О. А. Галіцан, І. О. Бартенєва,
О.П.Ноздрова, І.С.Артемєєва, П.П.Кинєва. Одеса: Університет
Ушинського, 2025. 225 с.

Рецензенти:

Доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри
педагогіки Державного закладу «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К.Д.Ушинського» Ірина Анатоліївна
Княжева

Кандидат педагогічних наук, доцентка кафедри мовної
підготовки Одеського державного університету внутрішніх справ
Євгенія Василівна Тягнирядно

Відповідальні редактори: кандидати педагогічних наук,
доценти, доценти кафедри педагогіки Державного закладу
«Південноукраїнський національний педагогічний університет імені
К.Д.Ушинського» Оксана Павлівна Ноздрова, Ірина Олександрівна
Бартенєва

Усі матеріали збірника подаються у редакції авторів.
Відповідальність за достовірність фактів несуть автори.

© Кафедра педагогіки Університету Ушинського, 2025

© Нерубайський академічний ліцей №1 Нерубайської сільської
ради Одеського району Одеської області, 2025

© Одеський приватний заклад освіти «Тіква—Op Sameax», 2025

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ: КОМПЛЕКСНА СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ НЕРУБАЙСЬКОГО АКАДЕМІЧНОГО ЛІЦЕЮ № 1 – РЕАЛІЗАЦІЯ УСПІШНИХ ОСВІТНІХ ПРОЄКТІВ

1. С.П.Зубрицька Інноваційна проєктна діяльність на засадах компетентнісно-орієнтованого підходу, парадигми діалогу культур та педагогіки толерантності – стратегія розвитку Нерубайського академічного ліцею №1	6
2. Т.М.Вівсюк Успішна реалізація освітніх проєктів в рамках Стратегії розвитку Нерубайського академічного ліцею №1	21
3. Л.А.Дунєва Розвиток творчих здібностей дітей з особливими освітніми потребами у Нерубайському академічному ліцеї №1	26
4. О.І. Долібожко Реалізація освітнього проєкту «Ми – майбутнє держави» у Нерубайському академічному ліцеї №1 – виховання громадянської свідомості, патріотизму учнів	35
5. Л.О.Войтенко Освітня проєктна діяльність як засіб формування громадянської та соціальної компетентностей учнів у Нерубайському академічному ліцеї №1	42
6. Т.В.Лєвінцева Реалізація освітнього проєкту «Партнерство з батьками заради майбутнього дітей» у Нерубайському академічному ліцеї №1	48
7. Є.В. Майструк Реалізація інклюзивної практики на уроках англійської мови в Нерубайському академічному ліцеї №1	54
8. Л.В. Маруняк Реалізація освітнього проєкту «Сучасний освітній простір: ефективна профільна освіта» у Нерубайському академічному ліцеї №1	60
9. Н.І.Маруняк Творчість – інструмент інклюзивного навчання на уроках географії у Нерубайському академічному ліцеї №1	68

ресурсами та своєчасно оцінювати результати – ці чинники роблять ліцей конкурентоспроможним та інноваційним освітнім осередком. Завдяки успішним освітнім проєктам стає можливою реалізація найсміливіших ідей, що змінюють освітній простір і відкривають перед учнями широкі горизонти для навчання та розвитку. Важливо поширювати успішні практики серед колег, інших навчальних закладів, місцевих органів влади та громадськості, щоб посилювати позитивний імідж ліцею й створювати умови для сталого розвитку.

Література

1. Дубасенюк О.А. Інноваційні основні технології та методики в системі професійно-педагогічної підготовки. Професійна педагогічна освіта: інноваційні технології та методики: монографія. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І.Франка, 2019. С.14-47.

2. Євтух М. Б. Забезпечення якості вищої освіти - важлива умова інноваційного розвитку держави і суспільства. Педагогіка і психологія. 2008. № 1 (58). С. 70-74.

3. Кічук Н.В. Ігрове проєктування як інтерактивна дидактична технологія // Наука і освіта. 2005. №3-4. С.61-65.

Дунєва Лариса Анатоліївна,
заступник директора з навчально-виховної роботи
Нерубайського академічного ліцею № 1 Нерубайської
сільської ради,
Одеського району Одеської області

РОЗВИТОК ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНІМИ ПОТРЕБАМИ У НЕРУБАЙСЬКОМУ АКАДЕМІЧНОМУ ЛІЦЕЇ №1

Вступ. Розвиток творчих здібностей школярів набув у даний час велике соціальне значення. Доведено, діти з особливими освітніми потребами розвиваються по тим же

самим закономірностям, що і їх нормальні однолітки. Це відноситься як до закономірностей пізнавальної діяльності, так і до розвитку дитини в цілому. Саме шкільний вік – сенситивний період розвитку творчості. Творчість є однією з найзмістовніших форм психічної активності, яку розглядають як універсальну здібність, що може забезпечити успішність багатоманітної діяльності молодших школярів. Це природна здібність, яку можна розвивати.

Збройна агресія Російської Федерації проти України і тимчасова окупація частини її території спричинила поглиблення уже існуючої демографічної кризи в Україні. Погіршення ситуації полягає в значному зниженні народжуваності, підвищенні смертності і серед військових, і серед цивільного населення, включно із дітьми, у багатомільйонному тимчасовому внутрішньому переміщенні мешканців з небезпечних територій, у понад 6-мільйонній вимушеній еміграції переважно жінок і дітей. З огляду на перелічені демографічні виклики та загрози розвитку України, наша держава і суспільство не можуть дозволити собі ігнорувати розвиток і освіту дітей з особливими освітніми потребами, мають докладати всіх зусиль до їх повної інтеграції в освітній процес і суспільне життя, до подальшої всебічної соціальної адаптації. Так само мають докладатися зусилля до усунення причин і наслідків дискримінації, нерівності та виключення.

Тому неперервний пошук ефективних способів покращення освітніх методів і підходів, з урахування питання багатоманітності, є вимогою часу. Жодна дитина не має відчувати себе іншою та виключеною з освітніх, культурних і соціальних процесів. Це і є головне завдання інклюзії. Зрештою, мета освіти і полягає в тому, щоб допомогти учням долучитися до навчання для самовдосконалення протягом усього життя та створення позитивного впливу на суспільство.

Кожна дитина має унікальний і неймовірний потенціал для творчості та самовираження. Однак для дітей з особливими

освітніми потребами шлях до виявлення та виховання цих талантів може бути більш складним. Творчість, як потужна форма самовираження, являє собою чудовий інструмент, який допомагає дітям з особливими освітніми потребами долати перешкоди, виховувати впевненість і покращувати їх загальний добробут [2].

Мистецтво, у всіх його різноманітних формах, може забезпечити цим дітям безпечне та сприятливе середовище для дослідження, спілкування та зростання. За допомогою живопису, малювання, ліплення та інших видів творчої діяльності діти можуть невербально висловлювати свої думки, почуття та переживання. Це може бути особливо корисним для дітей із аутичним спектром, які часто відчують труднощі з усним спілкуванням, але можуть досягти успіху в візуальному мисленні та вираженні.

Виклад основного матеріалу. У дослідженні хочемо зазначити, що творчість — це потужна сила, яка долає кордони та обмеження. Для дітей з особливими освітніми потребами використання їх творчого потенціалу може відкрити двері до нових форм самовираження та індивідуального зростання [1].

За допомогою творчих методів діти можуть розкрити свою уяву та досліджувати світ унікальним способом. Мистецтво також покращує навички вирішення проблем, критичне мислення та здатність до адаптації — якості, необхідні для подолання викликів, з якими часто стикаються діти з особливими освітніми потребами. Крім того, участь у творчій діяльності може бути високою мотивацією для дітей з особливими освітніми потребами. Вона дає їм відчуття досягнення успіху та гордості, підвищує їхню самооцінку та заохочує продовжувати досліджувати свої творчі таланти.

У нашому навчальному закладі в рамках реалізації Стратегії розвитку ліцею педагогічним колективом було розроблено та впроваджено освітній проєкт «Творчість — інструмент інклюзивного навчання». Цей проєкт дав змогу дітям з особливими освітніми потребами проявити себе в

театральному мистецтві. Участь у театральній діяльності, на нашу думку, допомагає учням покращити навички спілкування, а також сприяє розвитку мови. Вона спонукає учнів думати, діяти та реагувати творчо. А також допомагає їм розвинути впевненість у собі, так як театр створює безпечне середовище для самовираження, а оплески і схвалення глядачів можуть підвищити їх самооцінку. Участь у театральній постановці заохочує учнів працювати разом, розвивати соціальні навички та створювати міцні зв'язки та дружбу. Драматичне мистецтво може допомогти учню покращити пам'ять, концентрацію, навички слухання і відповідні реакції на почуте, що позитивно вплине на навчання в майбутньому.

Участь у освітньому проєкті – необхідність впровадження в освітній процес нашого ліцею виховних заходів. Це дало можливість не тільки чути про « рівні можливості», а й втілити ці слова в життя.

Під час підготовки заходу «Казки для мами» між дітками з ООП та учнями класу склалися довірливі стосунки, діти допомагали один одному. Діти з ООП відчували себе такими як усі, тому що діти з ООП в першу чергу - діти. Вони також люблять співати, танцювати, виступати, але ці діти невпевнені в собі, деякі бояться, забувають слова, але завдяки спільній підтримці вони впорались із завданнями: навчилися танцювати, співати, разом хвилювалися.

Науковці (Н.Бібік, В.Бондарь тощо) зазначають, що творчість розвиває нахили дитини до свободи і відкриттів, до пригод і оригінального вираження особистості - є результатом всього способу життя дитини з ООП, результатом спілкування та взаємної діяльності з дорослими, наслідок його особистої активності та творчих дій.

Для розвитку творчих здібностей важливу роль відіграє розвиток психічних процесів таких як, пам'ять, увага, уява, швидка реакція, абстрактність мислення. Специфічність творчості дітей з ООП полягає в тому, що вона з'являється у

співдружності з творчістю дорослих, і вона має бути мотивована.

Формування творчості в учнів з особливими потребами слід поєднувати з планомірним подоланням властивим їм недоліків трудової діяльності. Щоб виявити творчі здібності треба спостерігати, проводити бесіди, аналізувати дитячі роботи.

Педагог за учнівськими виробами можна з'ясувати існування систематичності, послідовності їхніх дій на заняттях; рівень психічного й інтелектуального розвитку школярів; навчальні досягнення або їх брак. Розвиток творчих здібностей потребує також і впровадження нових дидактично-методичних засобів, що допомагають моделювати навчально-виховний процес, виходячи із поставленої мети. Тому доцільно організовувати роботу за такими напрямками: створення позитивної атмосфери на уроці; оптимізація пам'яті, мислення, уваги, творчості; індивідуалізація та диференціація процесу навчання.

Вчасно помітити творчу дитину, створити умови для реалізації її інтелектуального і творчого потенціалу завжди буває непросто. Дітям, які потребують додаткової уваги та специфічного підходу у навчанні, творчість може стати ефективним інструментом для самовираження, соціалізації та формування впевненості у власних силах. Гра та позакласні виховні заходи роблять дитяче шкільне життя цікавим, радісним, емоційним, плідним.

Творчість є потужним і трансформуючим інструментом для дітей з особливими освітніми потребами. Вона пропонує шлях до самопізнання, емоційного благополуччя та покращених навичок спілкування. Через розвиток творчих здібностей ці діти можуть руйнувати бар'єри, зміцнювати впевненість і розкривати свій неймовірний потенціал. Кожен штрих пензля, кожен рух на сцені та кожна скульптура, яку вони створюють, є кроком до яскравішого та більш повноцінного майбутнього. Мистецтво, зокрема театр, не тільки допомагає дітям з

особливими освітніми потребами, він дає їм можливість процвітати.

Результатом творчості на уроках трудового навчання є вміння зрозуміти та вербалізувати, тобто словесно відтворити своє бачення.

Велика увага приділяється оцінюванню: позитивна оцінка запалює дитину, надихає її. Оцінювання проводиться в формі бесіди, обговорення.

Формують творчі здібності й під час виконання навчально-практичних трудових завдань, тому що основою творчої діяльності є пізнавальна діяльність на рівнях уяви, мислення, фантазії, мови й мовлення.

У дослідженні хочемо зазначити, що практична діяльність учнів з особливими освітніми потребами є вирішальним фактором їхнього творчого розвитку й саме їй належить провідна роль у розвитку творчості учнів, так як вона включає і пізнавальні компоненти.

У початковій школі провідною діяльністю дітей є, звичайно, гра. Використання ігор та інтерактиву дає змогу зосередитися на завданні та розвивати навички, не відчуючи напруження.

Акцентуємо увагу на тому, що однією з основних переваг такого підходу є здатність залучити увагу учнів та підтримувати їхню цікавість протягом уроку. Граючись, діти можуть відчувати задоволення від процесу навчання, а це стимулює їх активну участь. Крім того, ігри дають змогу створювати ситуації, де діти можуть застосовувати свої знання та навички на практиці. Учні розвивають логічне та критичне мислення, співпрацю та креативність.

Інтерактивні завдання, які ми проводили на заняттях, дали змогу дітям активно залучатися в освоєння матеріалу. Це було: виконання завдань на комп'ютері, вирішення онлайн-головоломок, спільна робота над проєктами у віртуальних середовищах.

Інтерактивні завдання стимулювали учнів до активності та самостійності, а також сприяли розвитку творчості. Ігрова діяльність – креативний засіб отримання знань, розвитку особистості конкретної дитини, спрямований на розвиток всіх психологічних процесів, сенсорної орієнтації, кмітливості і винахідливості.

Великий естетичний потенціал мали уроки мистецтва.

Це зумовлено як самою природою сприйняття образотворчого мистецтва, так і тим, що образотворча діяльність є однією з найдоступніших форм творчості для учнів з інтелектуальними порушеннями. Заняття з мистецтва дали можливість розвивати в учнів почуття прекрасного, формувати уявлення про візуальне мистецтво, знайомити з його роллю в житті людей, з образною мовою різних видів і жанрів мистецтв.

Дитина з ООП, діючи в дивовижному світі мистецтва, демонструвала позитивні зміни у своєму розвитку. На час спілкування з мистецтвом учні йшли від хвилювань, почуття самотності, страхів і тривожності або від конфліктних міжособистісних і сімейних стосунків. Наші діти стали іншими – заспокоєними, з позитивними змінами в емоційній, пізнавальній сферах.

Змалку діти намагаються висловити свої враження від навколишнього світу через мистецтво. Для цього їм не потрібні фарби, пензлики, ручки. Вони малюють пальцями чи долонями на запітнілому вікні, паличкою на піску, розливою водою на столі, іноді маминою помадою чи зубною пастою на склі тощо. Природне бажання малювати проявляється змалку, тому діти освоюють нові техніки відображення навколишньої дійсності в особистому мистецтві. Тому так важливо знайомити дітей з особливими потребами з різними техніками образотворчого мистецтва, у тому числі нетрадиційними.

Діти люблять малювати все навколо і вражені тим, що бачать, чують і відчують. Дослідження показують, що кожен є творцем. Але зазвичай їх творчі здібності знаходяться в прихованому стані і реалізуються лише за сприятливих умов. А найкращий час, щоб розпізнати чийсь вроджені таланти – це дошкільний та молодший шкільний вік. Таким чином, залучаючи дітей до малювання, можна «пробудити» вроджені таланти та розвинути творчі здібності.

На уроках малювання незвичайним матеріалом допомогло нам зняти втому, зберегти увагу, дало дитині з ООП високий

ступінь свободи. Нетрадиційні техніки малювання – маленька гра для дитини. Використання цих прийомів дозволило дітям відчувати себе більш розслабленими, сміливими та безпосередніми. Нетрадиційне малювання розвило уяву та творчі здібності, подарувало дітям з ООП багато позитивних емоцій, розкрило можливість використання знайомих предметів як художніх матеріалів, здивувало своєю непередбачуваністю.

Ми намагаємося тренувати пам'ять, запам'ятовуючи невеличкі скоромовки та вірші. Використовуємо інтерактивні вправи на розвиток пам'яті – «Логік ленд» (гра «Знайди відмінності»). Граємо в гру «Що пропало? Що з'явилося?», «Назви три... (кольори, овоча, фрукта, тварини).

Для розвитку уяви робимо вправу «Незакінчені фігури». На аркуші паперу малюються фігури - квадрат, коло, трикутник. Дитина повинна домалювати до фігури усе що завгодно, щоб вийшло предметне зображення. А потім разом відгадуємо хто або що намальовано.

Можна скласти історію. Це ефективний метод впливу на емоційну, мотиваційну, когнітивну сфери і називається сторітелінг. Можна складати історії з використанням трьох слів, наприклад: дівчинка, дерево, птах; ключі, капелюх човен; ліжка, дорога, дощ. Велику увагу приділяємо урокам мистецтва. Малюємо на задану тему традиційним способом і ще використовуємо нетрадиційні техніки малювання, наприклад : вушними паличками, монотипія – це малювання красками на одній стороні аркуша і складаємо аркуш.

Зміна настрою дитини і бажання працювати є проблемою під час навчання. Коли дитина втомлюється, то перемикаємо увагу, наприклад на небо - спостерігаємо за хмарами, на дерева, на птахів і можемо теж створити історію, а потім і намальовати.

Дуже корисно для дитини малювати під прослуховування класичної музики. Також малюємо настрій (це чи смайлик, чи просто кольорові кульки). Велике задоволення дитина отримує від уроків технології і дизайну, коли треба виконати поробки.

Дуже корисним методом розвитку творчих здібностей є ліплення з пластиліну, бо розвиває уяву, кисті рук, дрібну моторику.

Висновки. Розкривати творчі здібності, таланти, обдарування дитини з ООП треба шляхом залучення до участі у науковій, технічній, художній творчості. Треба робити наголос на розвитку талантів дитини з ООП, а не на її фізичних і розумових вадах. Вивчення творчих здібностей дитини з ООП становить важливу проблему для педагогів та батьків у нашому ліцеї, яку ми успішно можемо подолати, використовуючи інноваційні технології навчання та виховання.

Література

1. Брусенська І.М. Програма з корекційно-розвивальної роботи для підготовчих (1-4 класи) спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей із порушенням опорно-рухового апарату. Міністерство освіти і науки України, Інститут спеціальної педагогіки НАПН України, Київ, 2015. 34 с.
2. Данько Н. П. Розвиток творчих здібностей молодших школярів. *Початкова школа*. 2013. №4. С. 1–2.

Долібожко Ольга Іллівна,
вчитель початкових класів

*Нерубайського академічного ліцею №1
Нерубайської сільської ради, Одеського району Одеської
області*

РЕАЛІЗАЦІЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЄКТУ «МИ – МАЙБУТНЄ ДЕРЖАВИ» У НЕРУБАЙСЬКОМУ АКАДЕМІЧНОМУ ЛІЦЕЇ №1 –ВИХОВАННЯ ГРОМАДЯНСЬКОЇ СВІДОМОСТІ, ПАТРІОТИЗМУ УЧНІВ

Від нас, від нашого вміння, від нашої майстерності, від нашого мистецтва та мудрості залежить життя, здоров'я, розум,

Наукове видання

**МОДЕРНІЗАЦІЯ
ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В СУЧАСНИХ
ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ**

Збірник матеріалів
II Всеукраїнської науково-практичної конференції

м. Одеса, 20-21 лютого 2025 року

Редколегія: І.А.Княжева, Т.І.Койчева, Т.Ю. Осипова,
О. А. Галіцан, І.О. Бартенєва, О.П.Ноздрова, І.С.Артемьєва,
П.П.Кинєва.

Віддруковано з оригінал-макету
Підп. до друку 03.03.2025. Формат 60 \90\16
Папір офсетний. Друк різнографічний. Обсяг вид. арк. 1,5
Тираж 100 прим. Зак. №194
Віддруковано в копіривальному центрі «Магістр»
м.Одеса, вул.Мечнікова,36, тел. +38(063)890-82-36
Свідоцтво про реєстрацію №2670316784 від 30.12.2022 р.